

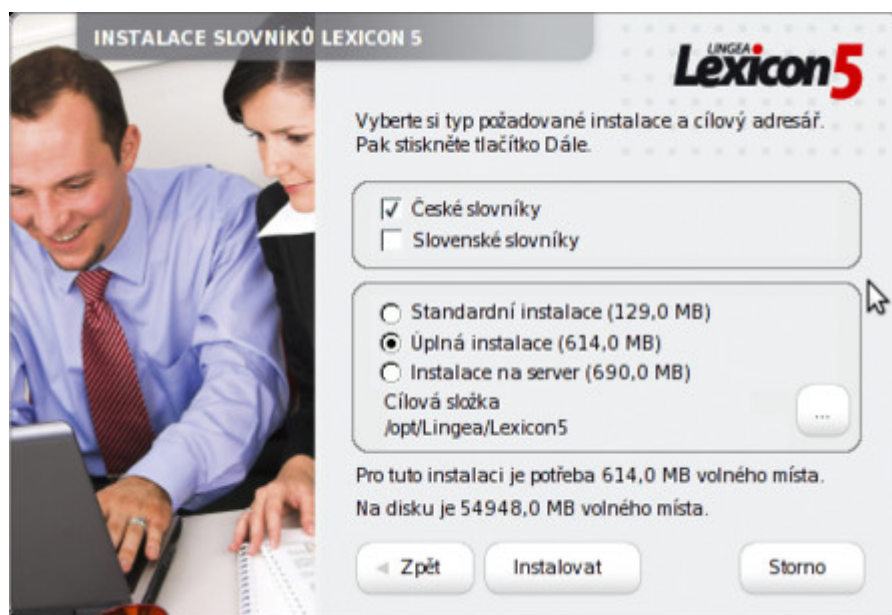
Recenze: Lingea Lexicon 5 na Linuxu

Objektem této velké recenze jsou dva produkty: Velký slovník anglicko-český a česko-anglický a Velký slovník německo-český a česko-německý. Mým primárním cílem bude zaměřit se na linuxové verze a zhodnotit vlastnosti a chování slovníků právě v Linuxu.

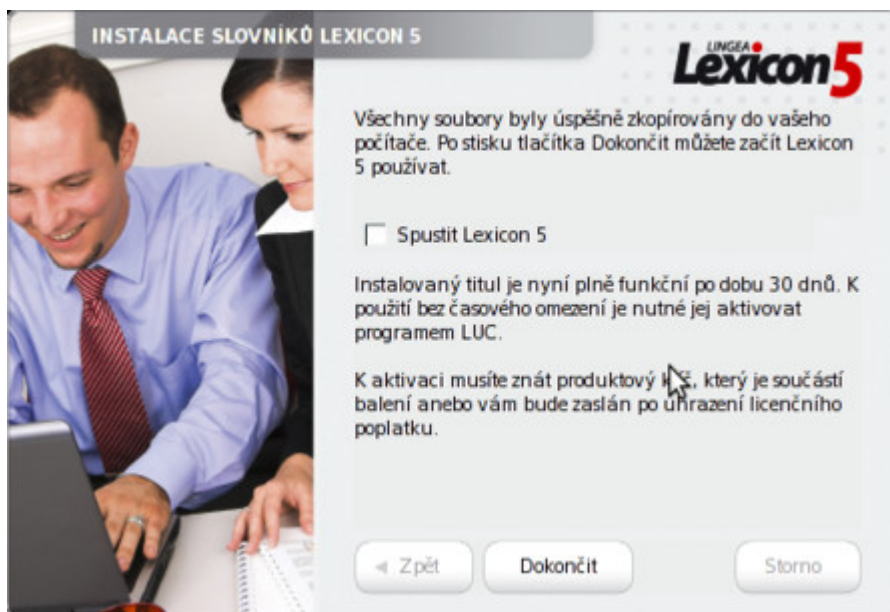
Útrý, 27. říjen 2009 | Autor [Lukáš Zapletal](#) | 8 | známka 1,00

Na Lexiconu se mi vždycky líbila přímočarost, s jakou lze slovník ovládat. Například předhledáním nemusíte určovat směr překladu, prostě hledáte-li anglický výraz „computer“, prostě jej zadáte. Při hledání českého „programátor“ postupujete stejně. Lexicon 5 tuto vlastnost obsahuje, a ještě mnoho víc. Bude program ale v Linuxu dostatečně funkční a snadno ovladatelný? Jdeme na to.

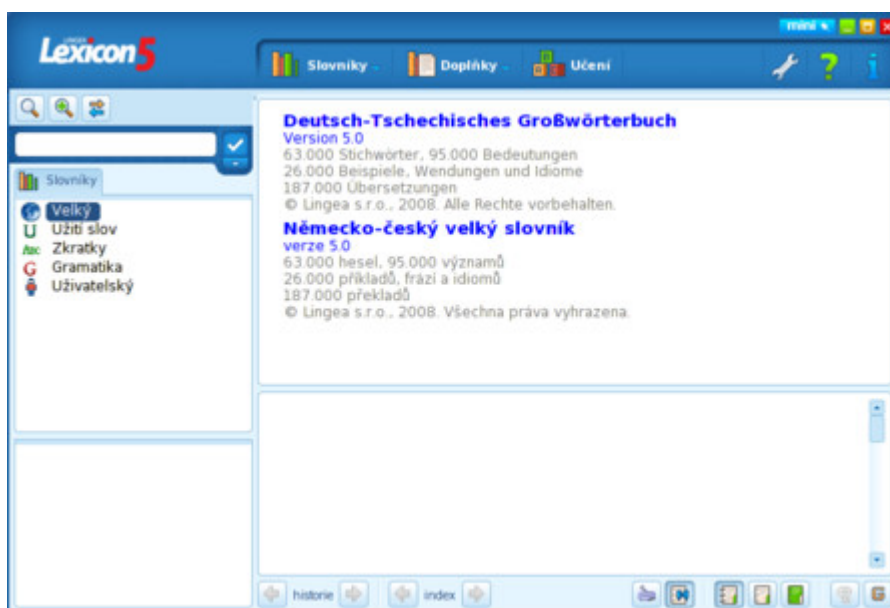
Instalace - krok 2

Slovníky jsou dodávány na CD-ROM, v balení najdete kromě média také informační leták a kartu se seznamem zkratk. Zpočátku jsem se trochu bál instalace, ale hned na úvod musím napsat, že mě programátoři firmy Lingea mile překvapili. Abych nejprve prozkoumal windowsovou verzi, vložil jsem CD-ROM do notebooku s Windows, spustil setup.exe a po třech obrazovkách byl produkt nainstalován. Přistoupil jsem tedy k instalaci do Linuxu (Ubuntu), spustil binárku setup a v navlas stejných krocích se produkt nainstaloval do složky /opt a vytvořily se odkazy v nabídce **Aplikace**. S instalátorem si v Brně vyhráli a výsledek stojí za to - jednička s hvězdičkou. Pokud si zakoupíte více jazyků, prostě všechny CD nainstalujete a ke stávající instalaci se vám automaticky přidá instalovaný slovník.

Instalace - krok 4

S instalací je spojena jedna novinka verze 5 - aktivace po internetu. Není se čemu divit - Lingea Lexicon díky různým OEM distribucím u nás dosáhl takového rozšíření, že jej znají i mírně pokročilí uživatelé počítačů. Stal se de facto standardem pro pojem elektronický slovník. Dá se tedy usuzovat, že míra nelegálního kopírování byla vysoká. Svou kopii tedy musíte přes internet do 30 dnů aktivovat - ale nebojte se. Je to snadné - stačí spustit program lucgui ze složky s instalací a postupovat podle pokynů na obrazovce. Vygenerujete si klíč, který na stránkách Lingea zadáte do formuláře a zpět vložíte aktivační klíč. Na dotaz kolik instancí Lexiconu lze takto aktivovat mi ve firmě Lingea odpověděli, že tři. Tudíž můžete bez problémů slovník provozovat ve Windows i v Linuxu. V případě reinstalační recidivy je nutné kontaktovat technickou podporu produktu.

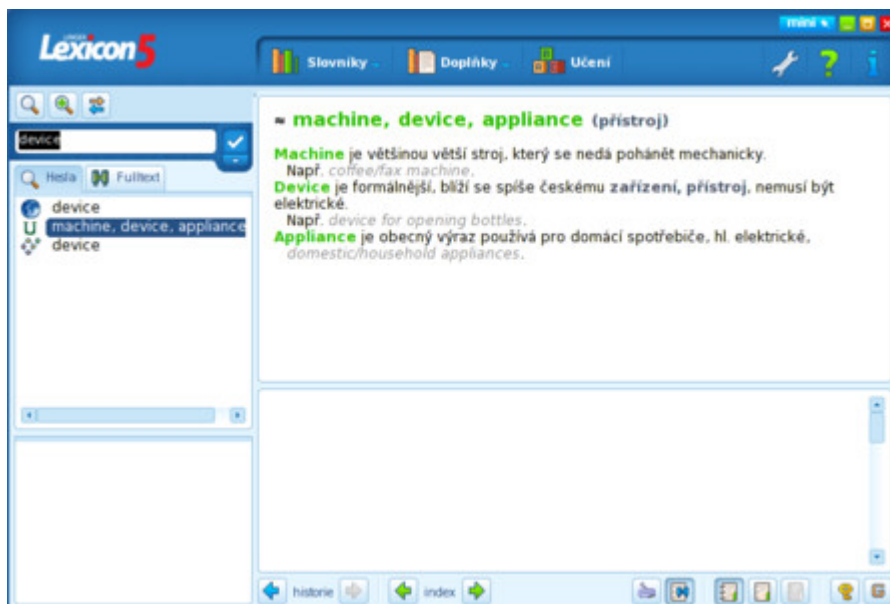

Němčina - první spuštění

Součástí velkého anglického slovníku je originální obousměrný slovník společnosti Lingea, databáze užití slov obsahující různé poznámky a rady, obousměrný slovník zkratk a známý výkladový slovník Wordnet. Kromě toho je v arzenálu připraven přehled anglické gramatiky a uživatelský slovníček. Velký německý slovník je na tom s výbavou úplně stejně, jen chybí Wordnet, který pro němčinu (pokud je mi známo) neexistuje. Abyste si mohli udělat obrázek o tom, jaké informace databáze užití slov obsahuje, uvedu příklad pro termíny machine, device a appliance:

Machine je většinou větší stroj, který se nedá pohánět mechanicky (např. coffee/fax machine). Device je formálnější, blíží se spíše českému zařízení, přístroj, nemusí být elektrické (např. device for opening bottles). Appliance je obecný výraz používaný pro domácí spotřebiče, hl. elektrické (např. domestic/household appliances).

Tato poznámka se objeví při hledání jakéhokoliv ze tří uvedených slov a doplní tak informace o něco navíc.

Anglický - užití slov

Uživatelské rozhraní je velmi příjemné a dalo by se říci, že se trochu vymyká zavedenému linuxovému standardu. Působí velmi moderně, ovládání je přímočaré a všechny prvky jsou snadno dostupné. Psát slovo do vyhledávacího pole můžete aniž byste klikali do příslušného místa myši - to je velmi praktické a podobně se chovaly i předchozí verze slovníků. Díky barevnému zvýraznění výkladové části je vše snadno čitelné a uživatel se velmi rychle zorientuje. Podobně jako jiné elektronické slovníky zobrazuje Lexicon 5 výslovnost fonetickým přepisem (u němčiny u vybraných slov) a některá slovíčka jsou namluvena rodilými mluvčími.

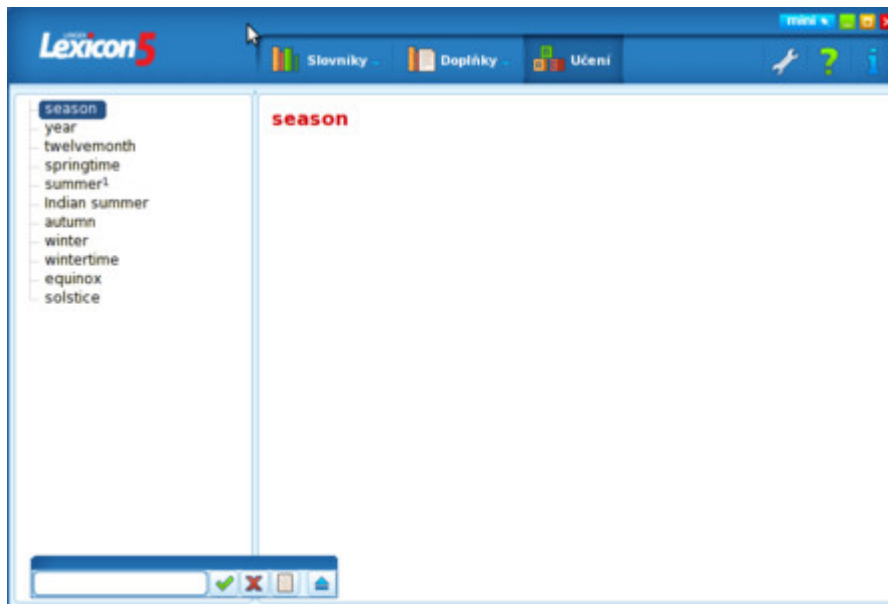
Anglický - hledání

Hledání je alfou a omegou každého slovníku a Lexicon 5 nabízí hned několik technologií. Tou první je fulltext - hledané slovo se hledá nejen jako výraz, ale také v překladech a příkladech. Druhou technologií je tvarosloví - program umí slovíčka skloňovat. Vyhledávám-li slovíčko "frázové", najde správně slovo "frázový". A konečně třetí hlavní technologií, která pomáhá rychle najít to, co uživatel hledá, je fonetické nebo také "nejasné" hledání (fuzzy search). Například opíše-li uživatel jemu neznámé slovo špatně (například „necary“), slovník ho automaticky opraví a najde správný výraz („necessary“). Tato funkce je přítomna automaticky, ale pokud byste přesto slovo nenašli, je k dispozici rozšířené hledání. Pod touto vlastností dostupnou přes tlačítko v nabídce (nebo klávesovou zkratku) najdete tři funkce: hledání dle slovních druhů, hledání pomocí zástupných znaků (wildcards) a také hledání přesmyček (nebo-li anagramů). Právě poslední funkci uživatel použije, pokud zná jen vzdálený fonetický tvar (například slovo zaslechl v rádiu), ale přesto by se chtěl pokusit o vlastní přepis slova a hledání překladu. Typický příklad by mohlo být slovo „house“ hledáno jako „hause“.

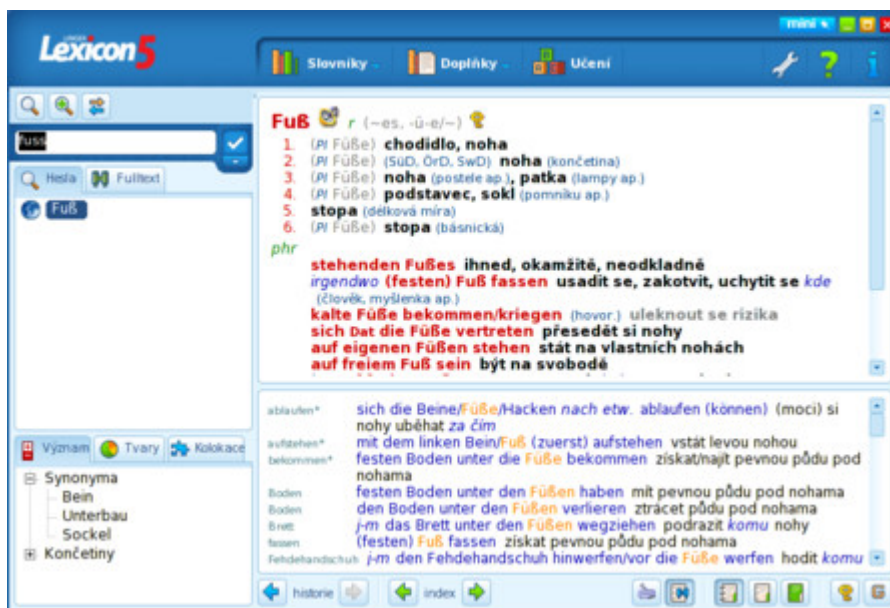
Němčina - učení

Společnou vlastností obou slovníků (tedy anglického i německého) je režim učení a zkoušení. K dispozici je odhadem přes stovku témat z oblastí přírody, společnosti a anglického jazyka samotného. Uživatel může nejprve navolit režim učení, kdy slovník z vybraného tématu náhodně nebo popořadě (dle nastavení) předkládá slovíčka (a automaticky přepíná na další). Poté uživatel může aktivovat funkci přezkoušení, při kterém program automaticky kontroluje správnost zadávaných slov a na konci testu vše vyhodnotí. Databáze témat slov je také použita při hledání - termíny z dané skupiny se automaticky zobrazují při hledání slov ve slovníku, takže u slovíčka „Fuß“ slovník automaticky nabídne skupinu „Části těla“ a zobrazí daná slovíčka. Každý hledaný termín je tak studnicí dalších informací - uživatel může pokračovat průzkumem dalších termínů, studiem výslovnosti nebo si zobrazit tvarosloví.

Anglický - zkoušení

U velkého německého slovníku se ještě více projeví velká provázanost databáze firmy Lingea. U hledaného slova má uživatel k dispozici kromě významů (synonyma, antonyma nebo i homonyma) také všechny kolokace a tvary daného slova. Například pro slovo „Fuß“ slovník nabídne na 2 desítky kolokací (například „Fußball“, „Fußbad“, „Bleifuß“ a další) a také tvary „Beifuß“ a „Hinterfuß“. Podobně jako u anglického slovníku je v připravena funkce tvarosloví, která pro německý jazyk ještě více nabývá na významu. Uživatel si může nechat zobrazit pády u podstatných jmen, časování u sloves (základní, minulý, ostatní časy), tvary, stupňování a členy u přídavných jmen, a to dokonce v určité i neurčité variantě. Všechny jmenované funkce najdete samozřejmě i v anglické verzi.

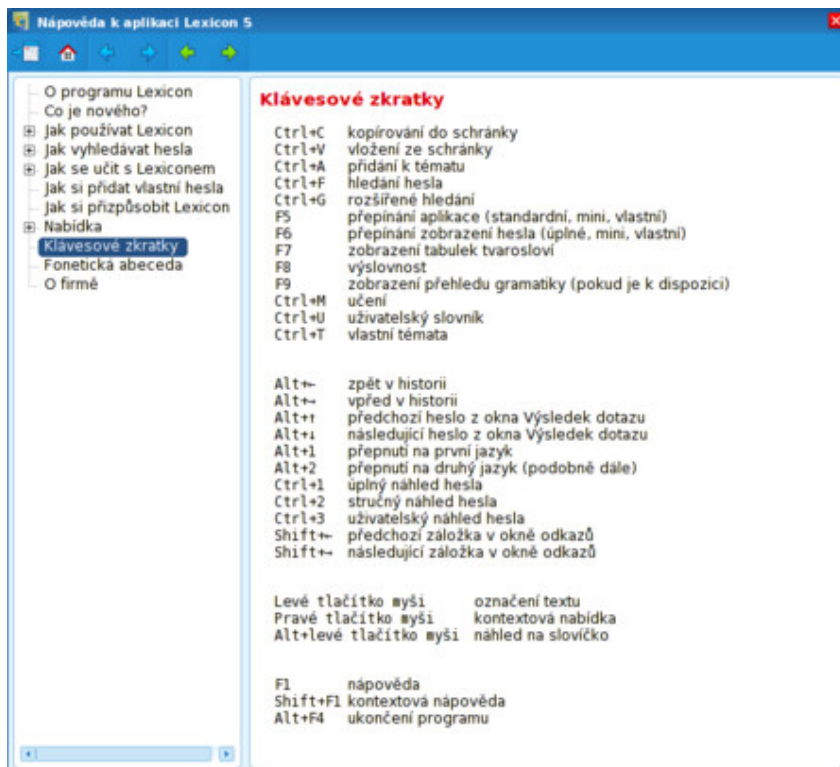
Němčina - výsledek hledání

Je Lingea Lexicon 5 velký slovník opravdu velký? Inu sto tisíc hesel (angličtina i němčina má téměř stejný počet) není málo a i když byste možná našli na českém trhu (nelinuxový) elektronický slovník s větším počtem významů, hlavní síla Lexiconů byla vždy kvalita korpusu. Klíčem k úspěchu je podle mého názoru několik vzájemně provázaných věcí: dobrý korpus, provázanost hesel, aktuálnost a živost, významy, tvary a vysoký počet příkladů. Korpus je také potřeba udržovat „fit“ - vyhodit z něj výrazy, které se už nepoužívají, případně přidat nové - aktuální. Když k tomu připočteme tvarosloví a inteligentní způsob, jakým Lexicon 5 v databázi hledá, máme jasno. Tohle nevybudujete za pár měsíců nebo rok - potřebujete nejprve vyvinout software, kterým budete takové množství výrazů spravovat. Pak potřebujete chytré lidi, různé mechanismy kontroly a testování. Společnost Lingea kromě slovníků dodává technologie internetovým vyhledávačům a jejich databáze a algoritmy pohánějí také známé komerční programy firem jako je Microsoft nebo Adobe. Vše se na výsledku projeví - v tomto případě kladně.

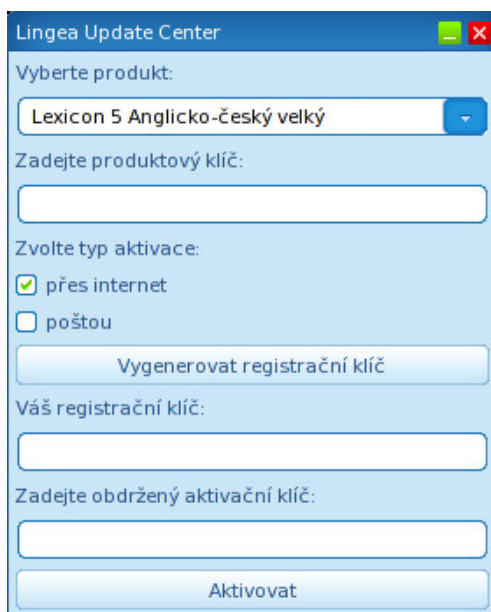
Ostatní - o programu

Podobně jako profesor Nejedlý z Cimrmanovy hry Švestka se dostávám zpátky k původní otázce. Totiž na chalupu... Ano, Lingea Lexicon 5 velký slovník (anglický i německý) je velký, ale hlavně chytrý. To je výhodná kombinace. Velký slovník aktivně používám od roku 2003 při každodenní práci a mohu potvrdit, že málokdy dojde k tomu, že musím hledaný termín googlit, protože jej Lingea Lexicon nenajde. Jsem si naprosto vědom, že tato informace může být pro čtenáře nerelevantní, nebo příliš zavádějící (každý má jiné znalosti jazyka a jiné nároky), a proto doporučuji jednoduchý test s použitím [on-line slovníků](#) firmy Lingea. Tyto slovníky však nemají tak široký záběr, jako velký slovník, odborný slovník nebo dokonce slovník platinum, ale pro základní zorientování a náhled na formu prezentace jistě postačí.

Ostatní - nápověda

Neexistuje software, který by byl bez chyb. Proto musím upozornit na několik drobností, které mi trochu vadily. Předně mě trochu zmátla funkce překladu slov pod kurzorem - pod Linuxem je tato vlastnost sice funkční, ale musíte slovo nejprve označit (výběrem - není třeba kombinace Ctrl+c). Tohle byl ale spíše problém nepochopení toho, jak linuxová verze funguje - očekával jsem stejné chování, jako na Windows. Další vadou na kráse byl takzvaný mini-režim, kdy se okno programu zmenší a převede se do režimu Vždy navrchu. Toto mi v aktuální stabilní verzi Ubuntu (čistá instalace) nefungovalo, nicméně lze to řešit snadno - do režimu Vždy navrchu se dá přepnout pravým poklepnáním na pruhu úloh - pak to už funguje. Tím výčet problémů v podstatě končí - v prvním případě jde spíše o nepřesnou informaci v nápovědě a ve druhém případě můžete funkci obejít funkcí operačního systému.

Lingea Update Center

Co mi trochu chybí (a ani předchozí verze neobsahovala) je automatická aktualizace - vývoj linuxových distribucí je rychlý a dravý a může se stát, že váš slovník (program) může zastarat. Potencionální aktualizace by však měla být možná ručně - přes stránky výrobce. A také musím povzdechnout nad chybějící klávesovou zkratkou u vlastnosti **Napovídat hesla při zadávání**, kdy se sice zobrazí seznam nejpravděpodobnějších hesel už když jej píšete, nicméně tyto návrhy lze vybrat pouze myší (nefunguje ani šipka ani klávesa [Tab]). A to je pro mě bez možnosti užití klávesnice pomalé. Navíc se kurzor v zadávacím poli nepatrně zasekává, což je důsledek průběžného hledání hesel a „pisálky“ všemi deseti, kteří v době zadávání hesla koukají na obrazovku, to může trochu mást a zpomalovat. Hudebníci tohle dobře znají - stačí se mikrofonem nahrávat, signál opozdit o pár set milisekund a pouštět si jej do sluchátek. Neřeknete ani jednu souvislou větu - to je zaručené. Tuto funkci však můžete v nastavení vypnout, což mě učinilo zase šťastného.

Aplikace samotná se chová úplně přesně, jako na Windows a stejně tak i vypadá. Nevím, jakou knihovnu pro vykreslování grafických prvků ve firmě Lingea použili, ale výsledek je velmi příjemný (tipnul bych si dokonce vlastní vývoj toolkitu - starší verze byla postavena na GTK+). Každopádně se nyní sjednotil vývoj všech verzí (MacOS jen odhaduji), což pro nás Linuxáky znamená jediné - častější vydávání nových verzí, aktualizací a pružnější reakce na změny. Důležité je také to, že se program bez problémů spustil - všechny závislosti, které by mohly být problémové, jsou distribuovány společně s programem. Programátoři mysleli i na takovou "drobnost", jako je font - součástí programu je tedy font DejaVu. Vývojový tým prostě nic nenechal náhodě a tímto "defenzivním" přístupem si u mě získal další body. Riziko, že by se program na té či oné verzi distribuce nespustil, je tedy minimalizované. Vida, ono to jde! Firma Lingea by mohla jít příkladem jiným softwarovým firmám.

Anglický - virtuální klávesnice

Nabídka firmy Lingea nekončí jen velkým slovníkem. Koupit si můžete studijní slovníky, odborné slovníky (ekonomický, lékařský, právníký...) nebo také produkty z řady EasyLex2 (slovníky nemají tolik funkcí, neobsahují přídatné databáze - ale jsou levnější). V nabídce najdete i slovníky pro PDA, tištěné slovníky, různá výhodná balení (tištěný slovník + elektronická verze) a také speciální anglický slovník Platinum - nejrozsáhlejší u nás. A nabídka se pochopitelně neomezuje jen na angličtinu a němčinu - stačí navštívit stránky Lingea.cz a dozvíte se více.

Sečteno a podtrženo - Lingea Lexicon 5 (jakákoliv varianta či jazyková mutace) je podle mého skromného názoru jasně nejlepší volbou (zřejmě nejen) na českém trhu. Tohle platí nejen pro Linux, ale i když (zatím) používáte Windows. Využití produkt najde jak v domácím užití (slovníky jsou vhodné také pro studenty jako studnice nových informací týkající se témat i gramatiky s možností zkoušení), ale i v obchodní sféře. Linuxová verze se i přes těch pár vad na kráse povedla, protože jí výrobce věnoval dostatečnou pozornost a péči. V podstatě nemá komerčního soupeře a open-source slovníky mají kromě jediné výhody (jsou zadarmo) nevýhodu hlavní - korpus nevalné kvality. Pokud tedy chcete ve svém slovníku rychle nalézat relevantní překlady, sáhněte po Lexiconu 5.

Odkazy

Pokud si chcete přečíst více o této problematice, navštivte tyto odkazy:

- [Web firmy Lingea](#)